

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

INTEGRAAL VERSLAG
MET
VERTAALD BEKNOPT VERSLAG
VAN DE TOESPRAKEN

COMPTE RENDU INTÉGRAL
AVEC
COMPTE RENDU ANALYTIQUE TRADUIT
DES INTERVENTIONS

COMMISSIE VOOR DE BINNENLANDSE ZAKEN,
DE ALGEMENE ZAKEN EN HET OPENBAAR AMBT

COMMISSION DE L'INTÉRIEUR, DES AFFAIRES
GÉNÉRALES ET DE LA FONCTION PUBLIQUE

woensdag

11-12-2002

14:30 uur

mercredi

11-12-2002

14:30 heures

AGALEV-ECOLO	<i>Anders gaan leven / Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales</i>
CD&V	<i>Christen-Democratisch en Vlaams</i>
FN	<i>Front National</i>
MR	<i>Mouvement réformateur</i>
PS	<i>Parti socialiste</i>
cdH	<i>centre démocrate Humaniste</i>
SP.A	<i>Socialistische Partij Anders</i>
VLAAMS BLOK	<i>Vlaams Blok</i>
VLD	<i>Vlaamse Liberalen en Democraten</i>
VU&ID	<i>Volksunie&ID21</i>

<i>Afkortingen bij de nummering van de publicaties :</i>		<i>Abréviations dans la numérotation des publications :</i>	
DOC 50 0000/000	<i>Parlementair document van de 50e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer</i>	DOC 50 0000/000	<i>Document parlementaire de la 50e législature, suivi du n° de base et du n° consécutif</i>
QRVA	<i>Schriftelijke Vragen en Antwoorden</i>	QRVA	<i>Questions et Réponses écrites</i>
CRIV	<i>Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toespraken (op wit papier, bevat ook de bijlagen)</i>	CRIV	<i>Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral définitif et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (sur papier blanc, avec les annexes)</i>
CRIV	<i>Voorlopige versie van het Integraal Verslag (op groen papier)</i>	CRIV	<i>Version Provisoire du Compte Rendu Intégral (sur papier vert)</i>
CRABV	<i>Beknopt Verslag (op blauw papier)</i>	CRABV	<i>Compte Rendu Analytique (sur papier bleu)</i>
PLEN	<i>Plenum (witte kaft)</i>	PLEN	<i>Séance plénière (couverture blanche)</i>
COM	<i>Commissievergadering (beige kaft)</i>	COM	<i>Réunion de commission (couverture beige)</i>

<i>Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers</i>	<i>Publications officielles éditées par la Chambre des représentants</i>
<i>Bestellingen :</i>	<i>Commandes :</i>
<i>Natieplein 2</i>	<i>Place de la Nation 2</i>
<i>1008 Brussel</i>	<i>1008 Bruxelles</i>
<i>Tel. : 02/ 549 81 60</i>	<i>Tél. : 02/ 549 81 60</i>
<i>Fax : 02/549 82 74</i>	<i>Fax : 02/549 82 74</i>
<i>www.deKamer.be</i>	<i>www.laChambre.be</i>
<i>e-mail : publicaties@deKamer.be</i>	<i>e-mail : publications@laChambre.be</i>

INHOUD

Interpellatie van de heer Pieter De Crem tot de eerste minister over "de in een buitenlandse krant verschenen bijdrage omtrent manipulatie van nieuwsgaring, berichtgeving en duiding uitgaande van het kabinet en de diensten van de eerste minister" (nr. 1487) 1

Sprekers: **Pieter De Crem, Guy Verhofstadt,**
eerste minister, **Filip De Man**

SOMMAIRE

Interpellation de M. Pieter De Crem au premier ministre sur "l'article publié dans un journal étranger concernant la manipulation, par le cabinet et les services du premier ministre, d'informations recueillies et communiquées ainsi que de commentaires fournis" (n° 1487) 1

Orateurs: **Pieter De Crem, Guy Verhofstadt,**
premier ministre, **Filip De Man**

COMMISSIE VOOR DE
BINNENLANDSE ZAKEN, DE
ALGEMENE ZAKEN EN HET
OPENBAAR AMBT

van

WOENSDAG 11 DECEMBER 2002

14:30 uur

COMMISSION DE L'INTERIEUR,
DES AFFAIRES GENERALES ET
DE LA FONCTION PUBLIQUE

du

MERCREDI 11 DECEMBRE 2002

14:30 heures

La séance est ouverte à 14.34 heures par M. Denis D'hondt, président.
De vergadering wordt geopend om 14.34 uur door de heer Denis D'hondt, voorzitter.

01 Interpellatie van de heer Pieter De Crem tot de eerste minister over "de in een buitenlandse krant verschenen bijdrage omtrent manipulatie van nieuwsgaring, berichtgeving en duiding uitgaande van het kabinet en de diensten van de eerste minister" (nr. 1487)

01 Interpellation de M. Pieter De Crem au premier ministre sur "l'article publié dans un journal étranger concernant la manipulation, par le cabinet et les services du premier ministre, d'informations recueillies et communiquées ainsi que de commentaires fournis" (n° 1487)

01.01 **Pieter De Crem** (CD&V): Mijnheer de voorzitter, ik ben bijzonder verheugd dat mijn interpellatie kan plaatsvinden. Het was een echte opdracht dat te kunnen doen.

Ik heb een interpellatie gericht aan de eerste minister, met als titel "de in een buitenlandse krant verschenen bijdrage omtrent manipulatie van nieuwsgaring, berichtgeving en duiding uitgaande van het kabinet en de diensten van de eerste minister". U zal mij toestaan in de ontwikkeling van deze interpellatie een beetje terug te gaan naar een aantal principes en principiële uitgangspunten met betrekking tot de verhouding tussen pers en politiek, media en politiek in het algemeen.

Ik denk dat een democratie alleen kan overleven indien bepaalde basisbeginselen, rechten en plichten nauwkeurig worden gerespecteerd. Ik meen dat die basisbeginselen ook zijn opgesomd in onze Grondwet. Een essentiële pijler van een democratie is het beginsel van de scheiding van de machten. U heeft over dit beginsel, over dit principe nog een bijzonder interessante discussie gehad – en de heer Miguel Chevalier knikt instemmend – in diens toekomstige kieskring. U heeft over dit basisbeginsel, terugbrengend tot Montesquieu en L'esprit des lois, gezegd dat het de basis vormt van de democratische besluitvorming.

Een ander democratisch besluitvormingsbeginsel is dat de vrijheid van de mening gekoppeld is aan een vrijheid van de pers en dit niet alleen voor de wijze waarop ze tot stand komt of hoe ze materieel kan functioneren, maar ook dat ze in haar actie niet wordt beperkt. Ik

01.01 **Pieter De Crem** (CD&V): Le journal *NRC Handelsblad* a publié le 16 novembre dernier un article sur la manipulation de l'information par le cabinet du premier ministre belge. Nous vivons dans une démocratie où une série de règles élémentaires doivent être respectées.

Un principe essentiel est celui de la séparation des pouvoirs. Il constitue le fondement du processus décisionnel démocratique. La liberté d'expression est liée à la liberté de presse. Il ne peut être question de restreindre ces libertés car des réactions "allergiques" pourraient en découler. Dans notre société, les médias sont investis d'une mission d'intérêt général.

Il importe qu'une information diversifiée soit portée à la connaissance du citoyen. L'information doit dès lors être collectée correctement. La presse

denk dat alles wat ook maar de indruk wekt die vrijheid te beperken een soort allergische reactie daartegen oproept. Ik denk dat dit begrijpelijk is omdat het recht op de vrije meningsuiting in zijn verschillende verschijningsvormen en in het bijzonder zoals het in de media tot uitdrukking komt, een belangrijk wapen is voor de vrijwaring van de andere basisrechten.

Ik meen dat de media in ons maatschappelijk bestel een opdracht van algemeen belang hebben. Ik meen dat ze die ook moeten vervullen vanuit zo objectief mogelijke en zo gediversifieerd mogelijke informatieverstrekking aan alle burgers aan de hand van een deugdelijke en degelijke nieuwsgaring en een deugdelijke communicatie. Journalistieke vrijheid, eerlijkheid en integriteit zijn ontegensprekelijk waarden en tegelijk ook toetsstenen die men moet prijzen en koesteren.

Ik denk dat de rol van de pers onbetwistbaar er een is van waakhond en van behoeder van de vrije meningsuiting. De pers heeft in een democratie een kritische, een stekende en soms zelfs een horzelige functie ten opzichte van de drie andere machten. Daarom worden de media vaak ook als vierde macht in de democratie beschouwd. Het woord van de pers is immers een gewapend woord. Het heeft de kracht om iets af te dwingen, om iets op te leggen, om de andere machten te dwingen verantwoording af te leggen. De democratie heeft ze dus broodnodig, zoals ze ook goede journalistiek broodnodig heeft. De democratie moet zich eigenlijk aan de media kunnen laven.

Media en journalisten zijn in een democratie evenwel vaak ook een beetje een tandarts. Ze doen altijd wel een beetje pijn. De vulling of invulling die men ervan verwacht, beantwoordt ook niet altijd aan hetgeen men had vooropgesteld. De boodschap die wordt gebracht, is vaak niet in overeenstemming met de verwachtingen en de inzichten van degene waarover de boodschap gaat. Dat geldt in de eerste plaats voor ons, politici van de eerste, tweede en derde rang, maar geldt evengoed voor bedrijfsleiders, sportlui en voor iedereen over wie een bericht wordt verspreid.

De verhouding tussen de media en de politiek en politici is dan ook vaak een bijzonder moeilijke verhouding. Dat politici in de media zo goed als mogelijk aan bod willen komen, is – denk ik – een normale zaak.

Dat politici de media en de journalisten proberen te overtuigen van hun visie en hun standpunten is minstens even normaal. Ik denk dat dit de kwalitatieve toets is die in de verhouding tussen beiden dient te bestaan. Totaal anders is het natuurlijk wanneer politici stelselmatig de media of journalisten onder druk zouden plaatsen opdat ze zouden berichten of niet zouden berichten en zeker wanneer politici ermee dreigen journalisten uit te sluiten als ze niet doen wat ze van hen verwachten. Er zijn de voorbije 3,5 jaar reeds een aantal keren berichten verschenen over de wijze waarop u, uw kabinet, uw diensten, uw medewerkers omgaan met de pers. Ik denk dat die berichten niet bepaald positief en zeker niet als een trendbreuk kunnen worden beschouwd, want ze zijn eigenlijk indicaties van een problematische relatie met de pers.

In tegenstelling tot uw voorganger blijkt u persoonlijk geregeld mediamensen, journalisten van de gesproken of de geschreven pers,

est le gardien de la liberté d'expression et dès lors toujours un peu critique. Aussi la qualifie-t-on souvent de quatrième pouvoir. La presse se comporte en fait un peu comme un dentiste. Cela fait toujours un peu mal et on ne connaît pas toujours la composition exacte du plombage.

Le message véhiculé par la presse ne correspond pas toujours aux attentes. C'est vrai pour les politiciens, mais également pour les sportifs, les chefs d'entreprise et tous ceux dont il est régulièrement question dans la presse.

La politique et les médias entretiennent des relations souvent difficiles. Si la politique fait pression sur les médias pour diffuser ou au contraire ne pas diffuser telle ou telle information en menaçant la presse de ne pas lui dévoiler certaines informations à l'avenir, un problème sérieux se pose.

Au cours des trois années écoulées, certains articles ont été publiés dans les journaux à propos de la manière dont le premier ministre et ses collaborateurs se comportent vis-à-vis de la presse. Il y a manifestement un problème dans les relations avec la presse. Contrairement à son prédécesseur, le premier ministre prend régulièrement contact avec des journalistes lorsque leurs informations ne correspondent pas à ce qu'il aimerait entendre.

Notre mission en tant que parlementaire est d'établir la vérité lorsqu'il est fait état de cas de manipulation de la presse par un membre du gouvernement. Dans son édition du 16 novembre, le *NRC Handelsblad* a consacré un article d'une page entière aux relations complexes et embrouillées de notre premier ministre avec la presse.

telefonisch te contacteren om ze de levieten te lezen wanneer ze berichten hebben gemaakt die u niet...

(...)

Nog nooit gedaan?

... welgevallig zouden zijn of om journalisten te sturen en de berichtgeving te laten maken zoals u ze zou willen. Het is dan de opdracht van een parlamentslid, wanneer die dat verneemt, om de waarheid te kennen. We moeten dus op zoek gaan naar de waarheid in deze aangelegenheid en deze toetsen – niet aan allerlei geruchten – aan de feiten. Dat is de opdracht van een parlamentslid wanneer anderen het nalaten om dit te doen.

De Nederlandse krant NRC Handelsblad, die algemeen bekend staat als een kwaliteitskrant, publiceerde op 16 november een paginagroot artikel over uw moeizame, zo niet problematische, gebrouilleerde verhouding met de media. Het is ook bijzonder, voorzitter, dat er meer dan een maand verloopt vooraleer, na de indiening van die interpellatie bij hoogdringendheid, wij hierover kunnen interpelleren. Het is nu midden december. In een aantal andere media en kranten zijn daaromtrent ook beschouwingen verschenen, weliswaar in het buitenland. Het is ook bijzonder eigenaardig om vast te stellen.

Ik wil toch nog even teruggaan naar het artikel zelf. Het is niet alleen een beschouwend artikel. Er worden ook feiten in vermeld die vragen oproepen. Dat moet natuurlijk de essentie zijn van deze interpellatie: het op zoek gaan naar de waarheid en het toetsen van bepaalde gedragingen aan feiten. Mijnheer de eerste minister, volgens het artikel nam u contact met de voorzitter van de Europese Commissie, Romano Prodi, om gedaan te krijgen dat een voormalig redacteur van De Standaard en het NRC Handelsblad en thans medewerker op het kabinet van Europees Commissaris Frits Bolkestein, het zwijgen zou worden opgelegd, en hij geen artikelen meer zou kunnen schrijven voor de eerstgenoemde krant. De reden hiervoor is de ontstemming van de VLD-top over de columns van die medewerker van de Europese commissaris in de krant De Standaard. Het gevolg hiervan is dat de betrokkene door zijn werkgever voor de keuze werd geplaatst: ofwel voort kritische columns blijven schrijven voor De Standaard ofwel werken voor de Commissie. Als we op zoek zijn naar de waarheid, moet de volgende vraag gesteld worden. Is dat correct of is dat niet correct? Als dat correct is, zitten we echt in een sfeer, en niet alleen in een sfeer, maar ook in een praktijk van gedachtecontrole.

Ten tweede, volgens de verklaringen van de politieke commentator van de krant Het Laatste Nieuws, in het artikel van het NRC Handelsblad, belt u hem regelmatig op, en ik citeer: "...in de badkamer, op de WC en als ik een tongetje sta te bakken". U doet dat om te zeggen wat de heer Van der Kelen, politiek commentator bij Het Laatste Nieuws, "moet schrijven en vooral niet moet schrijven." Dit is eigenlijk een stap verder, dit is geen gedachtecontrole maar schrijfcontrole. Het is dus geen spellingcontrole maar het is wel ideeëncontrole.

Volgens de verklaringen van een redacteur van de krant La Libre Belgique - het ging over de heer Mouton die blijkbaar minder

Cet article cite plusieurs faits qui ne manquent pas de susciter des questions. Ainsi, le premier ministre aurait eu un entretien téléphonique avec le président de la Commission européenne, M. Prodi, afin d'imposer le silence à un ancien journaliste du *Standaard* devenu collaborateur du commissaire européen, M. Bolkestein. Celui-ci aurait été sommé de choisir entre son emploi à la Commission et ses articles dans le *Standaard*. Si cette information était exacte, nous baignerions dans un climat de contrôle des idées.

Le premier ministre adresserait également régulièrement un coup de fil au commentateur politique du *Laatste Nieuws* pour lui dicter – et je cite M. Van der Kelen – «ce qu'il doit et, surtout, ce qu'il ne peut pas écrire». Il ne s'agit plus là d'un contrôle des idées, mais des écrits.

Par ailleurs, des porte-parole du premier ministre appelleraient régulièrement des rédactions de presse pour leur demander de ne pas accorder une trop grande attention à certaines matières. Ainsi, le premier ministre aurait réagi à un communiqué de l'Agence Belga faisant état de dissensions au sein du gouvernement à propos de la déclaration de l'OTAN au lendemain des événements du 11 septembre. Quelques minutes après la publication de ce communiqué, le premier ministre aurait téléphoné au journaliste concerné pour exiger une rectification. Face au refus opposé par ce dernier, le premier ministre aurait sommé les vice-premiers ministres et chefs de groupes de ne plus s'entretenir avec ce journaliste.

De plus, Jürgen Verstrepen, journaliste à l'émission politique *Zwart-Wit*, affirme que le premier ministre aurait exercé à son encontre des pressions pour qu'il

schaapachtig is dan zijn naam laat vermoeden - "is de wereld te klein als het goede nieuws in zijn ogen" - het gaat over uw ogen - "verkeerd wordt uitgedragen". Dan hebben we het eigenlijk niet meer over controle, maar ik denk dat we dan een beetje in de psychologie terechtkomen. Er zijn ook, zo zegt men, actieve interventies, vooral door telefoontjes "vanwege de woordvoerders van de eerste minister, om redacties aan te zetten om bepaalde zaken geen aandacht te geven". Als voorbeeld geeft de journalist het standpunt van vice-premier Vande Lanotte over de uitbreiding van de Europese Unie, waaraan volgens de woordvoerders van de eerste ministers geen aandacht moet worden besteed.

Zo evolueren we eigenlijk van de psychologie van degene van wie het uitgaat, naar een soort psychologische terreur. Dit is het uitkomen van bepaalde meningen. Een ander voorbeeld van directe inmenging, dat in het artikel wordt gegeven, is de onenigheid die er in de regering was over de NAVO-verklaring na 11 september. Het ging, pro memorie, over de interpretatie die aan het fameuze artikel 5, omtrent de NAVO-solidariteit, moest worden gegeven na de bijzonder fraaie verklaringen van mevrouw Aelvoet - zaliger gedachtenis - op de pui van de 16.

Ik citeer verder: "Twee minuten nadat een Belgabericht hierover was verspreid, had de betrokken journalist de eerste minister aan de telefoon om een rechtzetting te eisen, die de journalist weigerde, waarna de eerste minister volgens de journalist de vice-premiers en de fractieleiders van de meerderheid aanmaande niet meer met de betrokken journalist te praten".

Ik rond af. Volgens de verklaringen van een journalist van een politiek praatprogramma werd er "door kringen rondom de premier" druk op hem uitgeoefend om geen politiek commentaar meer te schrijven op een nieuwssite op internet want - het gaat over de heer Verstrepen van Zwart-Wit - "anders zou de premier ervoor zorgen dat er geen enkele gezagsdrager meer in mijn programma zou verschijnen", aldus de journalist. Nog volgens het artikel kreeg een journalist van het VRT-journaal van de eerste minister een uitbrander, omdat betrokkene tijdens een gezamenlijke persconferentie van de eerste minister met de Duitse bondskanselier Schröder een vraag zou hebben gesteld die volgens de eerste minister "niet goed was voor het imago van België". Het is natuurlijk in de annalen gebleven van heel TV-kijkend Vlaanderen dat in Berlijn of Hannover - het was in ieder geval ergens tussen Nedersaksen en Brandenburg - dat de betrokken journalist de levieten werden gelezen.

Ik wil vandaag met u op zoek gaan naar de waarheid. Ik weet dat zelfs nu de beïnvloeding bezig is; ik heb zelf meegemaakt dat de beïnvloeding ook duidelijk en prominent vanaf de banken gebeurt. Ik wil in ieder geval op zoek gaan naar de waarheid.

Als deze zaken kloppen - en we weten allemaal dat ze kloppen - dan is er een gigantisch probleem met betrekking tot de deontologie over nieuwsgaring en nieuwsverspreiding en over manipulatie van berichten. Ik denk niet dat we in dit land nu nog in een verder normaal proces zitten van woord en tegenwoord, van actie en reactie. Ik denk dat het om veel meer gaat en om datgene dat in strijd is met de basisprincipes van de democratie en zeker uw

ne mette pas certaines informations sur le site internet de l'émission. Le premier ministre se faisait fort, en cas de refus, de faire en sorte que des personnalités politiques importantes refusent de participer encore à l'émission.

M. Verhofstadt aurait également tancé vertement un journaliste de la VRT qui lui avait posé, lors d'une conférence de presse à Hanovre, une question éclairant notre pays sous un mauvais jour.

Si toutes ces informations sont exactes, nous sommes confrontés à un grave problème de déontologie en matière de collecte et de diffusion d'informations. On peut même parler de manipulation de l'information. Voilà qui est contraire aux principes fondamentaux de notre démocratie. En tant que membre du pouvoir exécutif, le premier ministre entretient une relation tronquée avec le quatrième pouvoir.

Le premier ministre confirme-t-il les faits cités ou les dément-il? S'il les dément, nous sommes en présence d'un cas de diffamation. S'il les confirme, il admet implicitement que les faits cités sont exacts.

verhouding als lid van de uitvoerende macht, van de executieve macht met deze nieuwe, vierde macht. Een macht die tot nader orde niet in onze Grondwet is ingeschreven, maar die een bijzonder belangrijke rol speelt. Deze systematiek, die zich terugvindt in pogingen en initiatieven van uzelf en van het kabinet om berichtgeving te sturen, te beïnvloeden en vooral om ongewenste berichtgeving tegen te gaan, is bijzonder problematisch. Ze houdt immers ook de uitsluiting van informatie in.

Mijn vraag over dit alles is eenvoudig en duidelijk. Ze heeft ook maar één zaak, met name een eenvoudig en duidelijk antwoord. Bevestigt u dat de zaken die worden aangehaald in het artikel van het NRC Handelsblad correct zijn of niet? Als dat niet het geval is, dan zijn dit lasterlijke aantijgingen. Dan kan u dit niet over uw kant laten. Dan moet u de noodzakelijke stappen nemen. Indien u dit niet doet, is dit een impliciet toegeven dat u wat in het artikel vermeld staat, toegeeft.

01.02 Eerste minister **Guy Verhofstadt**: Mijnheer de voorzitter, collega's, het gaat over een artikel dat verschenen is in het NRC Handelsblad. Ik zie dat de heer De Crem afgedaald is tot buitenlandse artikels om zijn interpellaties te stofferen. Ik merk ook dat er niet te veel getraumatiseerde journalisten aanwezig zijn die door mij mishandeld zijn geworden de voorbije maanden en jaren. Als ik de heer De Crem hoor, ben ik de grote boosdoener van het slechte humeur en het slechte slapen van een aantal schrijvende collega's en collega's van de beeldmedia. Collega's die hier in de zaal aanwezig zijn.

De pers is vrij te schrijven wat ze wil, mijnheer De Crem. Ik heb eigenlijk ook geen commentaar te geven als daarover in het NRC Handelsblad een artikel wordt geschreven. Als ik elke keer commentaar zou moeten geven op interpellaties nopens artikels die over mij worden geschreven, dan ben ik, mijnheer de voorzitter, bestendig aanwezig in uw commissie om dat te doen. Er verschijnen alle dagen wel artikelen in de krant over het doen en laten van de eerste minister van de regering die ik leid. Omdat u expliciet vraagt om daar toch commentaar bij te geven, wil ik dat uitzonderlijk even doen.

Het artikel, dat ik ook heb gelezen, zou ik journalistiek-technisch als een amalgaam kunnen omschrijven. Men mengt hele en halve waarheden, men doet er wat krachtige uitspraken bij, een snuifje stadslegenden die de ronde doen en wat dingen die niet terzake doen maar wel leuk klinken, en men krijgt natuurlijk het heerlijke leesstukje dat u in het NRC hebt opgediept, waarbij de amusementswaarde – denk ik – prevaleert op de informatiewaarde. Dat kan iedereen wel vaststellen. Ik ben nog nooit in Hannover geweest. Dat is één punt. Over Zwart Wit en de heer Verstrepen weet ik helemaal niets, een interventie van mij bij de heer Prodi is er nooit geweest en de heer Van der Kelen – het laatste feit dat u aanhaalde – belde mij zelf op de laatste keer dat ik hem aan de lijn heb gehad. Dat was toen ik in het ziekenhuis lag, na mijn val. Ik was net uit de narcose, maar ik heb hem gelukkig nog aan zijn stem kunnen herkennen. Ik heb daarover trouwens – in uw afwezigheid – een lang exposé gegeven in de club van Het Laatste Nieuws.

01.03 **Pieter De Crem** (CD&V): ...

01.02 **Guy Verhofstadt**, premier ministre: Je constate que M. De Crem doit citer la presse étrangère pour donner du contenu à ses interpellations. Je ne vois par ailleurs guère ici de journalistes traumatisés que j'aurais maltraités.

J'estime que la presse est libre d'écrire ce qu'elle veut. Si je devais réagir à chaque fois à d'éventuelles interpellations sur tous les commentaires faits dans la presse à propos de ma politique, il me faudrait être ici en permanence. Cet article est un amalgame de vérités, de demi-vérités, de déclarations musclées et de légendes urbaines. Il vaut donc plus pour sa valeur d'amusement que pour sa valeur informative.

Je constate que c'est M. Van der Kelen lui-même qui m'a appelé en dernier, alors que je venais de me réveiller d'une anesthésie subie pour mon opération à l'épaule. Par ailleurs, je ne me suis jamais rendu à Hanovre. Je ne sais rien de Jürgen Verstrepen ni de Zwart-Wit. Je ne suis jamais intervenu auprès de M. Prodi à propos de la personne en question.

01.04 Eerste minister **Guy Verhofstadt**: U weet dat niet, want u was daar niet. En als u het weet, hebben de journalisten u ingelicht of hebt u hen gebeld om het te weten te komen, want het was namelijk off the record. Het was niet on the record. U kunt het eigenlijk niet weten en als u het weet, zou het eerder u moeten zijn die wordt geïnterpelleerd dan dat u mij interpelleert. Het was inderdaad een interessante bijeenkomst over dat onderwerp. Er waren een honderdtal journalisten aanwezig waarmee ik – off the record – over de relatie tussen de overheid en de pers heb gesproken. Het was een zeer openhartig onderonsje tussen honderd journalisten aan de ene kant en mijzelf aan de andere kant, waarbij ik het "ongeval" als uitgangspunt nam om aan te tonen hoe hele en halve legendes in de pers ontstaan. Als men de pers zag na mijn ongeval, zou men denken dat ik dood was. Dat was de enige vaststelling die men kon doen. Die komt de eerste zes maanden dat ziekenhuis niet uit. Dat was de enige conclusie, mijnheer de voorzitter, die men kon trekken uit de overdreven manier waarop dat is verslaan. U ziet dat ik – wat mijn arm betreft – ondertussen opnieuw over mijn volledige mobiliteit beschik. Uiteindelijk bleek het allemaal niet zo erg te zijn. Dat was de aanleiding om te beweren dat de hele en halve legendes en waarheden die in dat artikel staan, eigenlijk ook nergens op berusten.

Het is overigens interessant om eens na te gaan wat de pers zelf daarna over het NRC-verhaal heeft geschreven. Het is altijd beter dan dat ik iets zeg over het NRC-verhaal, om de pers zelf over het NRC-verhaal bezig te horen. Het NRC-verhaal is inderdaad door twee kranten overgenomen. In het buitenland is het door *Le Monde* overgenomen. Geef toe dat het niet min is: we halen *Le Monde*. In de tweede plaats gaat het om *La Libre Belgique*. Vroeger kwamen we ook in *Le Monde*. Ik zal u straks zeggen wat men over de vorige regering in *Le Monde* zei. Dat is misschien interessant om weten.

Le Monde gaf een week later in zijn persoverzicht een samenvatting van het NRC-verhaal en omschreef het artikel als, en ik citeer: "ce reportage aux allures de pamphlet".

De krant noemde het dus een pamflet en geen artikel.

Enkele dagen later volgde *La Libre Belgique*. Ik zal u de commentaar ervan op het artikel in NRC Handelsblad niet onthouden.

"Le tableau est évidemment assez caricatural. Personne à *La Libre* n'a jamais entendu le premier ministre tenir de tels propos. Et s'il est vrai que, dans notre petit pays, hommes politiques et éditorialistes sont parfois proches, s'appellent, déjeunent ou voyagent ensemble, cela n'empêche pas les journalistes de garder une vraie distance critique à l'égard du gouvernement, des ministres et des partis".

Ik zou het niet beter kunnen uitdrukken. De beste repliek op het NRC-verhaal stond inderdaad in die twee kranten, waarbij de eerste, in Frankrijk, het een pamflet noemde in plaats van een artikel en *La Libre Belgique* het als karikaturaal en overdreven omschreef.

Na het artikel grondig te hebben gelezen vond ik wel dat het minder handelde over mijzelf dan over de pers die vooral in de laatste kolom vrij zwaar op korrel wordt genomen, via een aantal persoonlijke beschuldigingen - die u trouwens niet herhaalde – aan het adres van

01.04 **Guy Verhofstadt**, premier: Par contre, j'ai eu récemment au club du journal *Het Laatste Nieuws* une intéressante rencontre avec une centaine de journalistes au cours de laquelle nous avons abordé la question des relations entre la presse et les pouvoirs publics. Mon accident a été l'exemple de la manière dont la presse peut exagérer certains faits.

En fin de compte, le contenu de l'article auquel vous faites référence est assez insignifiant. Il ne repose sur aucun élément concret. A cet égard, je vous renvoie à deux journaux qui l'ont commenté: *La Libre Belgique* le considère comme caricatural et exagéré, tandis que *Le Monde* le qualifie de pamphlet.

Quant à moi, j'estime que cet article ne s'intéresse pas tant à ma personne qu'à la presse en général qui est vivement critiquée. En réalité, cet article est émaillé de demi-vérités, d'inexactitudes et d'informations fausses.

Dans notre pays, le monde

individuele journalisten. Wat mij verbaast van de verslaggeefster van wie men toch zou vermoeden dat zij geëmancipeerd is, is dat zij journalisten verdacht maakt op basis van de bezigheden van hun partner of van een of ander familielid.

Het is de taak van de Belgische pers, maar niet van de eerste minister, om zich van dergelijke beschuldigingen te distantieren, iets wat *La Libre Belgique* inderdaad heeft gedaan; daar was men gechoqueerd door dat artikel.

Mijnheer De Crem, dit is niet de essentie van het verhaal, als men alle halve en hele legenden, onjuistheden en onwaarheden er afsnijdt. Ik meen op alle vragen te hebben geantwoord, zowel over Hannover, Verstrepen, Van der Kelen, als over interventies bij de heer Prodi die niet kloppen en dergelijke. De essentie van het verhaal, mijnheer De Crem, is dat de Belgische pers en de Belgische politici inderdaad zeer toegankelijk zijn voor elkaar en zelfs op elk uur van de dag.

Ik heb trouwens gesproken over de heer Van der Kelen die zei dat ik hem telefoneerde terwijl hij in de badkamer was, waarvan ik mij uiteraard niet bewust was. Wat ik echter wel weet, is dat de laatste keer dat hij mij telefoneerde, ik nog onder narcose was in het ziekenhuis in Deinze.

Als eerste minister word ik natuurlijk vaak geconfronteerd met media-incidenten. Wat mij nog niet is overkomen, in tegenstelling tot al mijn voorgangers – maar daarover interpelleerde u nog nooit – is het voorwerp te zijn van het klassieke stukje in een Nederlandse krant, waarin de Belgische eerste minister wordt beschreven als een bekrompen persoonlijkheid tegen een achtergrond van algemeen Belgisch gesjoemel. Ik herinner mij niet meer precies uit welke legislatuur dat dateert. Ik voelde dat aan als een gemis, een lacune, maar dat is nu weggewerkt. Nergens wordt in het artikel ons land nog derwijze betiteld. Wij gaan er dus op vooruit.

Ten slotte zijn er ook Nederlandse journalisten, mijnheer De Crem, die hun Belgische collega's benijden. Immers, in Nederland bestaan er ook andere gewoonten. Als men in Nederland een vraag wil stellen aan de eerste minister, dan verloopt dat anders dan bij ons. In België kan dat, want iedere week, na de Ministerraad, is er een persbriefing, waarbij vijf of zelfs tien vragen worden gesteld – afhankelijk van de gebeurtenis. Welnu, in Nederland worden de vragen aan de minister-president eerst gescreend door zijn woordvoerders. Bij ons bestaat dat niet, mijnheer De Crem. Misschien is de tijd rijp om een artikel te schrijven over de Nederlandse journalistieke gebruiken ten aanzien van de Nederlandse minister-president.

Ik heb ook nog een tip voor de auteur van het artikel, mevrouw Caroline De Gruyter. Ik zou haar aanraden het boek *Vreemde Buren* van Derk Jan Epping te lezen, over politiek in Nederland en België. Daarin wordt duidelijk beschreven waarom wij met veel meer openheid omgaan met de pers en waarom zulks in Nederland niet het geval is en niet mogelijk is. Na het lezen van dat boek zal mevrouw De Gruyter misschien begrijpen hoe de Belgische politiek functioneert en dan zal zij wellicht wat meer objectiviteit aan de dag kunnen leggen bij het schrijven over bepaalde gebeurtenissen.

politique et la presse sont assez ouverts l'un à l'autre. Par ailleurs, aucun article me qualifiant de personnage mesquin évoluant dans un pays de magouilleurs n'a jamais été publié à mon sujet aux Pays-Bas, comme ce fut le cas pour certains de mes prédécesseurs. Ce sont les journalistes néerlandais qui envient leurs collègues belges.

Aux Pays-Bas, les questions adressées au ministre-président sont d'abord passées au crible par ses collaborateurs. Dans notre pays, ce n'est pas le cas.

J'invite la journaliste qui a écrit l'article paru dans le *NRC Handelsblad* à lire l'ouvrage de Derk Jan Epping, *Vreemde Buren* («Etranges voisins»). Cette lecture lui permettrait de mieux comprendre la politique belge et de faire preuve de davantage d'objectivité dans ses articles au sujet de notre pays.

01.05 Pieter De Crem (CD&V): Mijnheer de voorzitter, dit was een interpellatie.

De **voorzitter**: De indiener krijgt 10 minuten.

01.06 Pieter De Crem (CD&V): Zeer goed. De eerste minister tracht natuurlijk op een leuke manier de vis te verdrinken door te verwijzen naar een aantal externe gegevens, gaande tot de rotonde van Bachte-Maria-Leerne. Tussen haakjes, ik ben blij dat u terugbent, mijnheer de minister. Echt waar, ik meen dat, maar dat heeft hier niets mee te maken. U probeert de vis te verdrinken door de rotonde van Bachte-Maria-Leerne te vermelden en door uw toespraak voor de persclub van een bepaalde persgroep te vermelden. U hebt het over legendes, over sagen, over overleveringen, over vertelkunst. Ik waande mij bijna in een overzicht van wat mondelinge literatuur allemaal kan zijn, maar daarover gaat het natuurlijk niet.

Ik heb u een vraag gesteld. Ik heb u geïnterpelleerd omdat u bepaalde maatregelen onderneemt om de nieuwsgaring en de berichtgeving te beïnvloeden. Of u dat zelf doet of uw medewerkers, is dat waar of is dat niet waar? Ik heb u niet gevraagd een overzicht te geven van uw persoonlijke aangelegenheden, door wie u zelf wordt opgebeld, of een overzicht te geven van beschouwingen in de binnenlandse en buitenlandse pers. Mijn vraag aan u is: is de teneur, zijn de in dat artikel aangehaalde feiten waar?

Indien u zegt dat ze niet waar zijn, is dat een majeur politiek feit. Wanneer u natuurlijk zegt dat ze wel waar zijn, is dat nog een groter politiek feit. Daarover gaat de inhoud van mijn interpellatie.

Mijn interpellatie ging dus niet over de deontologie, over het verkeer dat er is tussen journalisten en politici, over beller en opgebelde, over bestemming en verzender, maar over de vraag of de gegevens die in het artikel staan, juist zijn?

01.07 Eerste minister Guy Verhofstadt: U hebt vier vragen gesteld en ik heb op alle vier geantwoord, maar u was blijkbaar een beetje doof of zo?

01.06 Pieter De Crem (CD&V): Le premier ministre tente de noyer le poisson en se référant à son accident et au discours qu'il a prononcé devant un groupe de presse déterminé. Je souhaiterais simplement qu'il me dise s'il est exact que lui-même et certains de ses collaborateurs prennent régulièrement des initiatives en vue d'influencer la collecte et la diffusion d'informations. Le contenu de l'article est-il exact, oui ou non?

01.07 Guy Verhofstadt, premier ministre: J'ai répondu à l'ensemble de vos quatre questions.

01.08 Pieter De Crem (CD&V): Nee, maar is het waar?

01.09 Eerste minister Guy Verhofstadt: Ik heb op alle vier uw vragen geantwoord.

01.10 Pieter De Crem (CD&V): Is het niet waar dat u tussenbeide gekomen bent inzake een bepaalde journalist van een Belgische krant die een artikel had geschreven? Is de bewering van de heer Van der Kelen niet correct? Is het niet waar dat er een actieve interventie is geweest toen de heer Vande Lanotte, de vice-eerste minister, gezegd heeft dat deze Europese Unie de zijne niet meer is? Is het niet waar dat u tussenbeide gekomen bent naar aanleiding van het communiqué dat op 11 september werd verspreid? Is het niet waar dat u een journalist van het VRT-journaal een uitbrander hebt gegeven omdat hij een aantal vragen stelde die niet goed waren voor het imago van België? U kunt daar heel eenvoudig niet op antwoorden.

01.10 Pieter De Crem (CD&V): Les faits cités dans l'article sont-ils exacts, oui ou non?

01.11 Eerste minister **Guy Verhofstadt**: Ik heb erop geantwoord. U had het over Hannover. Ik heb u gezegd dat ik nog nooit in Hannover geweest ben. U hebt mij ook gesproken over een journalist van Zwart-Wit, Jürgen Verstrepen – ik heb het hier genoteerd. Ik heb u gezegd dat ik daar niets over weet. U hebt mij gevraagd of er een interventie was bij de heer Prodi. Ik heb u gezegd dat er geen interventie bij de heer Prodi geweest is. En wat de heer Van der Kelen betreft, heb ik u gezegd dat ik zeker niet wist dat hij in zijn badkamer stond. Wat ik wel weet, is dat ik nog onder narcose lag toen hij mij opbelde. Voilà, hoe kan ik nog concreter antwoorden? Wanneer hebt u de laatste keer gebeld met een journalist, mijnheer De Crem?

01.12 **Pieter De Crem** (CD&V): Dat is lang geleden.

01.13 Eerste minister **Guy Verhofstadt**: Laten wij toch maar even in de details treden. Wanneer hebt u de laatste keer gebeld – of hebt u uw medewerker laten bellen – naar een journalist? Mag ik even raden? Waarschijnlijk was dat zelfs nog vandaag.

01.14 **Pieter De Crem** (CD&V): Nee.

01.15 Eerste minister **Guy Verhofstadt**: Ik kan u zelfs zeggen dat ik misschien wel kan raden wie het zou kunnen zijn. Welke persorganen hebt u vandaag allemaal gebeld om naar hier te komen?

01.16 **Pieter De Crem** (CD&V): Mijnheer de eerste minister, neen, ik zie aan uw lichaamstaal dat u dat zou hebben gedaan in voorkomend geval. Stel dat het trading places geweest zouden zijn, dan zal ik u zeggen dat dit helemaal niet het geval is.

In elk geval vraag ik u nogmaals het volgende. U zegt dat die zaken niet waar zijn. U laat dus over uw kant gaan dat er dergelijke aantijgingen zijn van manipulatie van nieuws, van nieuwsgaring en van beïnvloeding, maar toch zegt u: "Ik doe daar niets mee". Dat is dus wel een totaal onmogelijk gegeven.

Ik denk dat u in elk geval nu hebt toegegeven dat u probeert de nieuwsgaring te beïnvloeden en dat hetgeen in dat artikel staat correct is. Ik zal het misschien larderen, want u had het over overleveringen, sagen en anekdotiek en de mondelinge overlevering. Geef toch toe dat u dat gewoon doet. Ik heb het zelf meegemaakt. Ik stond ooit aan de toog van de kantine van De Zevende Dag toen er een justitiedebat was en toen ik in het derde item kwam. De loop van het eerste item beviel u niet meer vanaf de zevende minuut. U hing toen aan de lijn om ogenblikkelijk de verantwoordelijke voor de eindredactie terecht te wijzen. U doet dus aan manipulatie. Geef dat toe. Dat zou ten minste heel veel zaken in dit land duidelijker stellen, en ik denk dat u daar helemaal niet als winnaar uitkomt. U hebt verwezen naar vorige eerste ministers. Ik weet niet over welke eerste minister het ging. Ik veronderstel dat het een christen-democraat was, aangezien sinds 1974 en het verscheiden van de heer Leburton alleen christen-democraten eerste minister zijn geweest.

01.11 **Guy Verhofstadt**, premier ministre: Je le répète une fois de plus: j'ai répondu à l'ensemble de vos quatre questions. A quand remonte votre dernier contact avec un journaliste, M. De Crem?

01.12 **Pieter De Crem** (CD&V): Il a eu lieu il y a longtemps.

01.13 **Guy Verhofstadt**, premier ministre: Sans doute pas plus tard qu'aujourd'hui. N'avez-vous pas contacté des journalistes pour qu'ils viennent ici aujourd'hui?

01.16 **Pieter De Crem** (CD&V): Vous auriez sans aucun doute procédé de la sorte si vous aviez été à ma place!

Le premier ministre nie les faits. Je crois qu'il a en tout état de cause admis qu'il tentait d'influencer la collecte des informations et que le contenu de l'article est en fait correct.

Le premier ministre a chargé ses collaborateurs d'élaborer un florilège des commentaires parus dans la presse étrangère à propos des événements des derniers jours. Le premier ministre aime s'en servir, tout comme il aime faire appel aux anciens premiers ministres chrétiens-démocrates lorsqu'il s'agit de faire entendre son message européen.

In elk geval zou ik u toch het volgende aanraden. U hebt uw medewerkers – vele journalisten weten dat – om eens een bloemlezing te maken van de commentaren die de gebeurtenissen van de laatste dagen krijgen in de buitenlandse pers en de echo's daarvan. Ik weet dat u daar graag mee schermt. Ik zie dat de gewezen eerste ministers van christen-democratische signatuur u van nut zijn om, wanneer het in uw kraam past, een slag uit te delen naar vorige regeringen, maar wanneer het erop aankomt om uw Europese boodschap te helpen vertalen, doet u graag een beroep op hen.

01.17 Filip De Man (VLAAMS BLOK): Mijnheer de eerste minister, ik heb dat stuk natuurlijk ook gelezen en u antwoordt op vier vragen van de heer De Crem. De laatste vraag hebt u toch niet echt beantwoord. U maakt er zich vanaf met te zeggen: "Ik word ook wel eens gebeld door de heer Van der Kelen". Wat uit het artikel naar voren kwam, mijnheer de eerste minister, was dat u een soort stalking pleegde ten opzichte van de hoofdredacteur van Het Laatste Nieuws. U kunt dat duidelijk lezen, niet eens tussen de regels. Hij zei dat met zoveel woorden: "Ik wordt werkelijk achtervolgd, tot in de badkamer". Ontkent u ook dat u op die manier probeert om één van de politieke commentatoren in Vlaanderen onder druk te zetten of heeft de heer Van der Kelen daar volkomen onwaarheden gespuid?

01.18 Eerste minister Guy Verhofstadt: Ik doe niet aan stalking en als ik aan stalking zou doen, zou ik trouwens vervolgd kunnen worden door de correctionele rechtbank.

01.17 Filip De Man (VLAAMS BLOK): Le premier ministre nie-t-il contacter régulièrement le commentateur politique du journal "Het Laatste Nieuws" pour faire pression sur lui? Comme il ressort de ses déclarations dans l'article du journal "NRC Handelsblad", il semble bien que M. Van der Kelen soit harcelé par le premier ministre.

01.18 Guy Verhofstadt, premier ministre: Je ne pratique pas le harcèlement. Ce serait d'ailleurs un délit.

01.19 Filip De Man (VLAAMS BLOK): Hij heeft dus een verkeerde indruk gewekt? De heer Van der Kelen heeft de verkeerde indruk gewekt?

01.20 Eerste minister Guy Verhofstadt: U leest dat op uw manier.

01.21 Filip De Man (VLAAMS BLOK): Men kan dat niet op veel manieren lezen.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

*De openbare commissievergadering wordt gesloten om 15.10 uur.
La réunion publique de commission est levée à 15.10 heures.*